

**УКРАЇНСЬКЕ ГОНЧАРСТВО:
світ барв і вічна магія глини**

Гончарство – найдавніший вид народного мистецтва, який несе в собі безцінну інформацію про давній побут. Це ремесло зародилося за часів неоліту. Первісні гончарі ліпили свої вироби вручну: вони обліплювали камінь або будь-яку дерев'яну форму невеликими шматочками глиняної маси не товще за палець, чи обкручували стрічку глини за спіраллю. Посуд був конусоподібний, товстостінний, з гострим дном. Такий виріб добре виконував свою функцію.

Процесу виготовлення керамічних виробів передувала заготівля глини, яку копали у місцях її залягання – глинищах. Гончарний круг – основне знаряддя для виготовлення гончарних виробів, відоме з IV тисячоліття до н. е. Спочатку був ручним, згодом – досконалішим, ножним. На ручному гончарному крузі виготовлялася основна маса керамічного посуду в Київській Русі, де гончарне ремесло досягло високого рівня.

Готовий виріб ставили на спеціально влаштовані у хаті попід стелею дошки для підсихання. Потім його розписували та наносили емаль – поливу. Після цього посуд для міцності обпалювали у горні (споруді для обпалювання керамічних виробів з метою їхнього зміцнення).

Головними мотивами в оздобленні виробів були природні елементи – сонце, вода, дерево, квіти та тварини. Хвилясті лінії символізували воду, а розетки та кола – сонце. Популярні кольори в українському гончарстві - зелений, коричневий, чорний та червоний. Важливою рисою української кераміки є також поєднання геометричних та рослинних елементів у візерунках. Це відображає уявлення наших предків про гармонію між людиною і природою.

Народні майстри використовували декілька технік декорування готового виробу:

- риткування (продряпування, гравіювання, «уріз») – нанесення поглибленого жолобка невеликою дерев'яною паличкою чи цвяхом візерунка будь-якої форми.
- глясування (лощення) – нанесення гладким предметом (камінцем) ліній, смуг на сухому черепку.
- ріжкування – наповнення спеціального ріжка ангобом (фарба на основі рідкої глини), яким майстри виписували лінії, прямі та хвилясті, наносили цятки, листочки, розетки або інший орнамент.
- фляндрування – з'єднання гострим предметом трьох чи чотирьох стрічок ангоба різних кольорів, схоже це було на чіткі мармурові розводи-зигзаги.

Також використовувалися техніки штампику та ліплення.

Українські гончарі виробляли різноманітний посуд для приготування, зберігання й подачі на стіл тих чи інших страв (горшки, миски й полумиски, глечики, макітри,ринки, гладішки, тикви, барильця, довжанки, баньки, куманці), декоративний посуд, дитячі іграшки, а також черепицю, цеглу тощо. Окремої уваги заслуговують так звані кахлі – декоративні плитки, що використовувалися для оздоблення печей та стін. Вони часто прикрашалися складними орнаментами, що символізували різні аспекти народного світогляду та захищали домівку від злих сил.

Вищого рівня гончарство здобуло в XVII-XVIII ст. У цей час вироби розписувалися не тільки ангобами, а й емалями (керамічна фарба, схожа на скло). Це дало можливість збагатити палітру гончарів.

Розквіту гончарства в Україні сприяла також наявність в її надрах покладів високоякісних червоних, червоно-бурих та світло-сірих глин. Це зумовило виникнення значних осередків керамічного виробництва. На Київщині це Дибинці, Васильків, Канів, Нові Петрівці, Моринці, Гнилець, на Полтавщині – Опішня, Хомутець, Комишня, на Чернігівщині – Ічня, Городня, Короп, Ніжин, Олешня, Кролевець, Шатрищі, на Поділлі – Бубнівка, Бар, на Західній Україні – Косів, Коломия, Ужгород, Хуст, Ольхівка, Дубовинка, на Харківщині – Ізюм, Просяне, Нова Водолага, на Волині – Рокита, Дубровиця та ін. Вироби цих гончарських центрів мали спільні риси, але водночас і локальні особливості. Так, славнозвісний опішнянський посуд вирізнявся тонкостінністю, дво-трикольоровим розписом у вигляді кривулин, рисочок, крапочок тощо. Опішня славилася також декоративною скульптурою та дитячою іграшкою. Для Волині є характерною кераміка сірого, чорного, синьо-чорного кольорів – сиваки. Їхній декор складався з різноманітних ліній, що утворювали своєрідні візерунки – сосонки, стовбики, ялинки, клітини. Подільська кераміка відзначалася вогнево-червоним тлом та оригінальною орнаментикою – пишні квіти, гілки з плодами, грона винограду. У техніці гравірованого розпису майстри Косова створили оригінальної форми кахлі, світильники, розписні миски і багато інших неповторних виробів. Для Миколаївщини є характерним таврійський або причорноморський орнаментальний розпис, морська, рослинна, тваринна тематика. Головні серед кольорів – відтінки синього.

Таврійський розпис

Опішнянська кераміка

Косівська кераміка

Бубнівська кераміка

У 1960-х роках були осередки сірої кераміки, яка вирізнялася гарною формою, а лискучий нескладний візерунок підкреслював контрастом шляхетність та виразність готового виробу. Серед подібних осередків можна назвати Городище (Полтавська область), Шатрище (Сумська область), Плахтянку (Київська область), Пастирське (Черкаська область), Шпиколоси та Гавареччину (Львівська область).

Однак з 1970-х років гончарне ремесло на Україні потроху занепадає, скорочується кількість досвідчених гончарів. Замість них виникали напівмеханізовані цехи з виробництва кераміки, заводи, що виготовляли масову продукцію, яка імітувала народні вироби гончарів. Традиції народних майстрів знаходили відображення в роботах художників-керамістів Львова, Києва, Одеси. Керамічні підприємства у Косові, Опішні та деякі інші спеціалізуються здебільшого на виготовленні декоративного посуду і скульптури.

Українське гончарство – це не лише ремесло, а й частина національної ідентичності, що передавалася з покоління в покоління. В епоху глобалізації гончарство залишається важливою складовою культурної спадщини України.

Пропонуємо вашій увазі добірку видань, що представляють творчість провідних українських митців та демонструють багатогранність українського гончарного мистецтва.

A watercolor illustration featuring various pieces of Ukrainian pottery and stylized plants. The pottery includes a large orange bowl with concentric circles, a yellow bowl with orange diagonal stripes, a red vase, a green bowl with leaves, a red vase, a brown wavy pattern, an orange bowl with concentric circles, and an orange bowl with red rectangular patterns. The plants are green with leaves and stems. The background is white.

Різнобарв'я української кераміки

Кара-Васильєва, Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – Київ : Либідь, 2005. – 280 с.

Автори праці зосереджують увагу на передумовах формування національного стилю, проблемах, суперечностях у напрямках, здобутках процесу становлення українського декоративного мистецтва, дають характеристику народного мистецтва з точки зору структури та художньої спрямованості, визначають нові тенденції трансформації народного мистецтва.

У розділі «Трансформація художнього життя» розглядаються особливості розвитку архітектурно-декоративної та декоративно-ужиткової кераміки на початку ХХ ст., аналізуються процеси оновлення стилістики і пошуку нових шляхів модернізації художньої кераміки як виду мистецтва у 1960-1990-х рр. Автори з'ясовують передумови виникнення професійної кераміки, визначають роль авторської ідеї як індивідуального способу подання матеріалу.

Захарчук-Чугай, Р. Українське народне декоративне мистецтво : навч. посіб. / Р. Захарчук-Чугай, Є. Антонович. – Київ : Знання, 2012. – 342 с.

Кераміка належить до важливого явища духовно-мистецької матеріальної культури Українського Полісся. У розділі «Гончарні вироби» автори зазначають, що керамічні вироби – це реліктові пам'ятки прадавньої неолітичної культури, реальні джерела для проведення художнього аналізу, визначення їхньої декоративно-мистецької цінності. Ці вироби впродовж століть гідно виконували ритуальні функції згідно зі світоглядними переконаннями, віруваннями, звичаями та обрядами колишніх жителів Полісся. У розділі подається аналіз виражальних засобів гончарних виробів, що засвідчує майстерність колишніх гончарів, високий рівень їх рукотворності, володіння знанням матеріалів, технологій, методів формотворення ручним ліпленням, профілюванням, зображенням різних мотивів, графічних знаків з метою передачі в майбуття свого світобачення, розуміння і зображення довкілля.

Варивончик, А. Художні промисли України: генеза, історична еволюція, сучасний стан та тенденції : монографія / А. Варивончик. – Київ : Ліра-К, 2018. – 528 с.

Українське народне мистецтво є багатющим джерелом, з якого можна черпати створені століттями зразки вітчизняної етнокультури для застосування їх у сучасному світі. У розділі «Біографії» художніх промислів України. Кераміка» висвітлюються етапи становлення мистецтва кераміки, удосконалення методик та технологій виготовлення гончарних виробів. Автор звертає увагу на результати продуктивної діяльності таких провідних керамістів, як І. Левинський, В.Білик, Р. Кирячок, С. Біляк, Т. Демченко, В. Омеляненко, А. Сенлюченко та багатьох інших. У книзі окреслюються також центри української кераміки – підприємства художніх промислів у селищі Опішня (Полтавська обл.), місті Косів (Івано-Франківська обл.) та Ужгороді, визначається асортимент та декоративно-ужиткові особливості продукції цих підприємств.

Українська керамологія : нац. наук. щорічник / НАН України [та ін.] ; за ред. О. Пошивайла. – Опішне : Вид-во нац. музею-заповідника укр. гончарства в Опішному, 2002. – Кн. 2. – 476 с.

Українська
КЕРАМОЛОГІЯ
2002

У щорічнику вміщені статті сучасних українських керамологів, що висвітлюють особливості історичного розвитку гончарства на етнічних українських землях, аналізують закономірності виникнення та занепаду окремих осередків художнього промислу, популяризують творчість народних митців. Автори порушують проблеми збереження й творчого розвитку визначних центрів народного мистецтва України, вдосконалення мистецької освіти, посилення ролі музеїв у підтримці художніх ремесел. Значна увага приділяється розгляду особливостей гаварецької димленої та пистинської кераміки, методики навчання керамічного мистецтва в навчальних закладах, керамічної пластики народного майстра І. Сколоздри. Видання знайомить з аспектами розвитку української кераміки ХХ століття за кордоном, гончарного промислу на Миколаївщині, вивчення тематичної пластики малих форм народного митця І. Гончара.

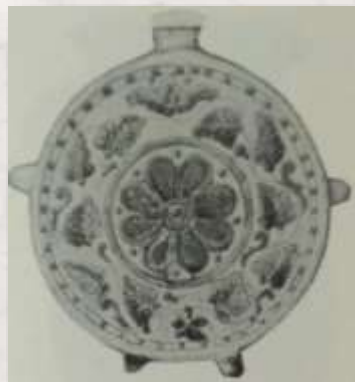

Лащук, Ю. Покутська кераміка : матеріали до літопису укр. гончарства / Ю. Лащук. – Опішне : Вид-во Держ. музею-заповідника укр. гончарства в Опішному, 1998. – 141 с. : іл. - (Матеріали до літопису українського гончарства. Етномистецтвознавчі розвідки ; вип. 8).

Автор – перший український керамолог, який присвятив своє життя возвеличенню рідного гончарства. Своїми науковими дослідженнями він доводить, що кераміка – це своєрідний ключ до розшифрування прадавнього естетизму українців, їхнього самотнього світобачення і світовідображення. Коло наукових уподобань Юрія Лащука: пошуки пракоренів української кераміки, вивчення гончарської спадщини енеолітичної трипільської культури, порівняльний аналіз творів трипільської культури ХІХ-початку ХХ століття та глиняних виробів китайської неолітичної культури яншао.

У книзі подаються відомості про творчі витoki української кераміки, кахлярства; аналізуються особливості кераміки Коломиї та Пистині, визначаються передумови зародження іконографії.

Голубець, О. Львівська кераміка / О. Голубець ; АН УРСР, Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського, Львів. від-ня. – Київ : Наук. думка, 1991. – 116 с.

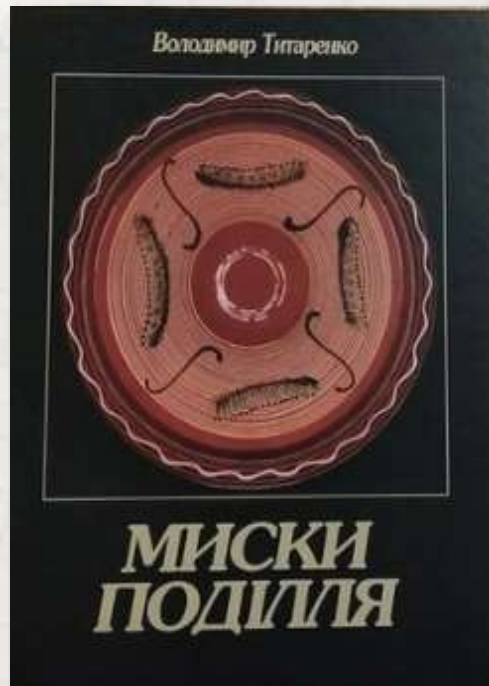

У монографії розглядаються передумови становлення львівської школи художньої кераміки, етапи її розвитку, художньо-стильові особливості, творчий доробок окремих майстрів. Аналіз здійснюється на основі досвіду роботи художників-керамістів, які в II пол. 1940-1980 рр. працювали над створенням зразків для серійного виробництва, унікальних творів станкового характеру і декоративних композицій для архітектурно-просторового середовища.

Автор зазначає, що львівські художники з порожнистих посудиноподібних форм утворювали зооморфні чи антропоморфні фігури, оригінальні декоративні конструкції. Традиційний посуд виконував роль пластичного стержня, навколо якого розгорталась сюжетна композиція. Її зображальні елементи передавалися засобами об'ємного ліплення чи розпису. Багато уваги митці приділяли історичній тематиці, інтерпретації фольклору, популяризації шедеврів архітектурного мистецтва.

Титаренко, В. Миски Поділля / В. Титаренко. – Київ : Народні джерела, 2007. – 152 с.

Витоки мискарського мистецтва дуже давні. В часи трипільської культури миски вже виготовлялись і застосовувались в щоденному побуті, обрядових та ритуальних діях. Творячи миску на крузі, гончар прагнув наповнити форму і розпис духовними символами. Гончарні осередки вирізняються між собою стилістичними ознаками – загальною формою миски, побудовою форми вінця, якістю матеріалу, розмірами деталей виробу, характером та особливостями komponування розпису. В альбомі увага приділяється зразкам подільських мисок та персоналіям видатних подільських гончарів-мискарів.

Вогонь запеклих не пече : симпозиум монумент. кераміки (12 серп. – 10 верес. 2024 р.) : альб.-кат. / ГО «Конгрес укр. керамологів» [та ін.] ; упоряд. О. Пошивайло ; худож. і фот. Ю. Пошивайло. – Опішне : Укр. народознав., 2024. – 168 с.

Симпозиум монументальної кераміки 2024 року був організований на базі Національного музею-заповідника українського гончарства зусиллями Громадської організації «Конгрес українських керамологів» та за фінансової підтримки Українського культурного фонду. Цей симпозиум був ювілейним – 15-тим, подібні заходи проводяться з 1997 року. Їх завдання – представлення створених митцями монументальних скульптур розміром не менше 1,5 метра висотою та не менше 1 метра шириною.

Провідні українські художники-керамісти – Юрій Войтович, Інна Гуржій, Андрій Ільїнський, Юрій Мирко, Тетяна Павлишин, Сергій Радько, Яна Петрова – виготовили 7 велетенських (близько 5 м) глиняних творів, якими продовжили серію тематичних локацій найбільшої на європейських обширах Національної галереї монументальної глиняної скульптури просто неба. У виданні подано відомості про учасників симпозиуму, каталог і анотації творів, фотолітопис подій для осмислення виняткового мистецького явища.

Часопис «Керамическое обозрение»

Упродовж 1901-1905 рр. у Миколаєві видавалося перше в Україні спеціалізоване періодичне видання – «Керамическое обозрение» (редактор-видавець Сергій Юріцин, з 1919 р. комісар, воєнний градоначальник м. Миколаєва). Перший номер вийшов 1-го серпня 1901 року; часопис виходив двічі на місяць, в останній, 1904-1905 (липень) рік видання, – один раз на місяць.

У журналі публікувалися матеріали про розвиток гончарної промисловості, аналітичні матеріали про сучасний стан гончарного виробництва; практичні поради щодо виготовлення тих чи інших матеріалів; інформація про зарубіжні керамічні товариства, конгреси промисловців, міжнародні художні й будівельні виставки, описи патентів, імпорт та експорт глиняних виробів, огляди нових книг та каталогів, дані про стан ринку будівельних матеріалів, реклама глин, глиняних виробів, машин та механізмів для гончарної промисловості. У Миколаївській ОУНБ зберігаються номери часопису за 1901-1905 рр.

The image features a decorative border composed of watercolor illustrations. At the top left is a large orange bowl with concentric dark brown rings. Next to it is a yellow, textured object, possibly a piece of pottery or a plant, with several thin green lines extending from its base. To the right is a small, rounded red vase. Further right is a green leafy branch. On the left side, there are more orange and red elements, including a small branch with green leaves. At the bottom, there is a red vase, a series of brown, wavy, vertical shapes, a large orange bowl with concentric rings, and a green leafy branch. The central text is in a bold, black, serif font.

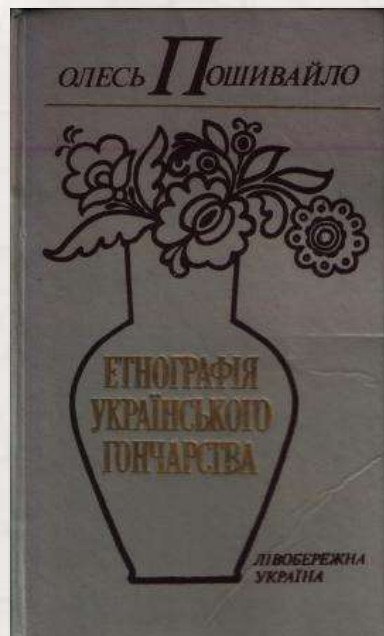
**Провідні дослідники
українського
гончарного мистецтва**

Олесь Пошивайло – етнолог, керамолог, представник видатного роду гончарів, генеральний директор Національного музею-заповідника українського гончарства в селищі Опішня. Фундатор української наукової школи керамології. Організатор міжнародних і національних семінарів, симпозіумів, конгресів, фестивалів, виставок-конкурсів, фотоконкурсів з керамології, гончарства, кераміки. Автор-упорядник альбомів-каталогів національних виставок-конкурсів художньої кераміки «КерамПІК у Опішньому». Є засновником та головним редактором видавництва «Українське народознавство», щорічників «Українське гончарство», «Українська керамологія» та «Бібліографія українського гончарства», а також «Українського керамологічного журналу» та «Археологічної керамології».

Пошивайло, О. Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна / О. Пошивайло. – Київ : Молодь, 1993. – 408 с.

У книзі розглядається роль глини в житті народу, міфологічні уявлення про гончарів, звичаї гончарування, використання гончарних виробів в народній медицині, метрології, магічній практиці. Автор наводить зразки тематичних народних загадок, прислів'їв, приказок, визначає семіотичні функції гончарних виробів, розкриває роль глиняного посуду у календарній та родинній обрядовості. Звертає увагу на особливості організації професійних гончарних свят, різноманітність форм продажу гончарної продукції.

Пошивайло, О. Гончарство Лівобережної України ХІХ-початку ХХ століть і відображення в ньому основних духовних настанов української народної свідомості : монографія / О. Пошивайло. – Київ : Молодь, 1991. – 280 с. – (Матеріали до літопису українського гончарства. Етномистецтвознавчі розвідки ; вип. 2).

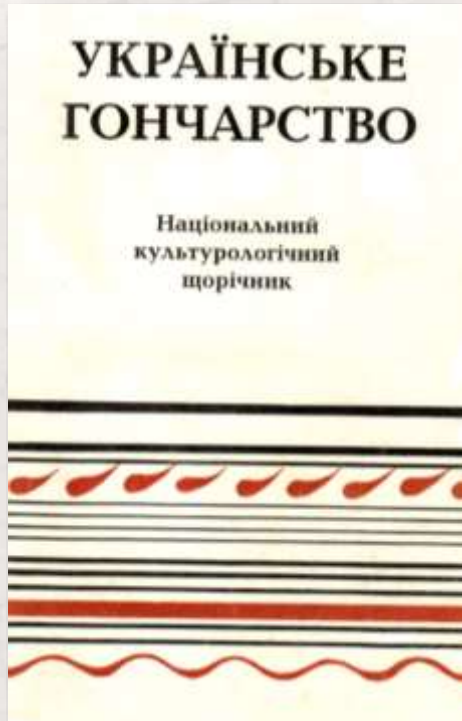

Автор розглядає гончарство Лівобережної України ХІХ-початку ХХ століть як феномен культури, що був викликаний до життя культовими і господарськими потребами землеробських цивілізацій. У книзі зазначається, що міфологічний образ гончаря та уявлення про його професію склалися на основі ідеології стародавніх землеробів, а традиційні прийоми гончарування - пошуки, видобуток і обробка глини - виявляють архаїчні пережитки світоглядних уявлень стародавніх народів. Автор розкриває функції глиняних виробів в інтер'єрі житла та на подвір'ї, визначає правила користування таким посудом.

У книзі вміщений список-довідник осередків гончарного промислу Лівобережної України.

Українське гончарство : нац. культур. щорічник / Нац. музей-заповідник укр. гончарства в Опішному ; упоряд. і наук. ред.

О. Пошивайло. – Київ : Молодь ; Опішне : Укр. народознав., 1993. – 519 с. – (Матеріали до літопису українського гончарства. Етномистецтвознавчі розвідки ; вип. 4).

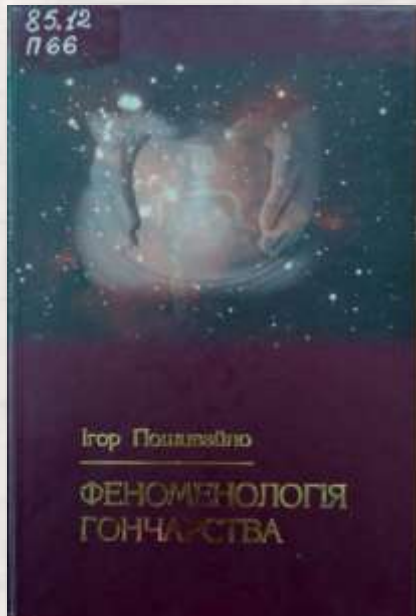

У виданні зібрані студії науковців, що висвітлюють різні сторони побутування гончарства на території сучасної України від найдавніших часів до сьогодення. Значна увага приділяється особливостям кераміки Східноподільського регіону, ролі керамічних виробів у формуванні сучасної системи етнічних символів України, досліджуються символи родючості на українській кераміці, орнаментация слов'янської кераміки Середнього Подніпров'я у VIII-IX ст. та термінологіка гончарів Миколаївщини.

У щорічнику розкриваються особливості кераміки нововідкритих могильників черняхівської культури Західного Поділля та найдавнішої слов'янської кераміки з Опішні, визначаються способи використання кераміки в декорі житлових та громадських споруд Харкова, подаються результати порівняльного аналізу орнаментации тканих та керамічних виробів.

Ігор Пошивайло – керамолог, музеєзнавець. Досліджує семіотичні аспекти традиційної народної культури, міфопоетику й етнофілософію образотворення, етнологію світового гончарства, символізм української народної орнаментики; вивчає проблеми збереження та примноження традиційної культурної спадщини, музейну комунікацію та педагогіку. Відповідальний редактор та упорядник багатьох наукових і мистецьких видань, зокрема багатотомного альбому «Україна й українці» І. Гончара.

Пошивайло, І. Феноменологія гончарства : семіотико-етнологічні аспекти / І. Пошивайло. – Опішне : Українське народознавство, 2000. – 432 с.

Монографія є своєрідною етнографічною енциклопедією світового гончарства, аналогів якій немає в зарубіжній науці. Мета автора – прослідкувати, як за умов культурної багатоманітності склалися загальні універсальні уявлення про роль гончарства в традиційно-побутовій культурі народів світу, як формувалися колективні сприйняття і настанови свідомості, пов'язані з практичним застосуванням глини, гончарних виробів, техніки гончарного виробництва.

Василь Омеляненко — найстарший гончар України, легенда опішнянського гончарства. Роботи художника є класичними зразками сучасної народної кераміки. Майстер віддавав перевагу декоративній зооморфній скульптурі: виготовляв посуд у вигляді левів, биків, баранів, козлів. Жоден із виробів майстра не схожий на інші. Його «тварини» лагідні, добродушні.

Лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка : гончар Василь Омеляненко / авт.-упоряд. Л. Метка. – Опішне : Укр. народознав., 2024. – 624 с.

У виданні досліджено етапи життєвого та творчого шляху лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, заслуженого майстра народної творчості України Василя Омеляненка. Подано мистецтвознавчий аналіз творчості майстра (скульптура, посуд, іграшки); фотолітопис його життя, унікальні архівні документи, публікації та спогади про нього. Автор висвітлює особливості виставкового досвіду гончаря, подає список вітчизняних і міжнародних художніх виставок за участю майстра. У книзі вміщений майстер-клас В. Омеляненка з виготовлення іграшки-свистунця «рибка» та технологія декорування зооморфної скульптури. Автор подає також перелік музеїв, де зберігаються роботи митця.

Віктор Міщанин — етнолог, історик, заступник директора з наукової роботи в Інституті керамології НАНУ. Коло наукових інтересів дослідника: гончарство малих осередків та історія церков Опішні та навколишніх сіл, репресії радянської влади в галузі традиційного гончарства України.

Міщанин, В. Словник гончарів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки / В. Міщанин. – Опішне : Укр. народознав., 1999. – 368 с.

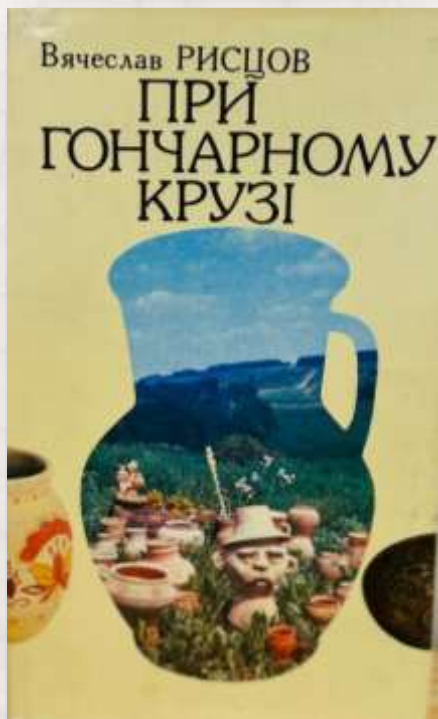
Мета словника — відтворити загальні закономірності розвитку гончарства самобутніх ремісничих центрів, зберегти імена народних умільців, які збагачували українську гончарну культуру. Ілюстрований словник містить розділи про історію зародження, розвитку і занепаду гончарних центрів населених пунктів Глинського, Малих Будищ, Старих Млинів, Хижняківки. Подано життєпис гончарів, які працювали на опішнянському заводі «Художній керамік»; мистецтвознавчу характеристику творчості, особливості творчої манери, виставкову діяльність майстрів, місця зберігання їхніх творів. Статті проілюстровані світлинами гончарів та їхніх робіт. Автор визначає коло вчених, які вивчали промисел у досліджуваних осередках гончарства. У книзі вміщені схеми гончарських родоводів.

В'ячеслав Рисцов – поет, прозаїк, народний майстер декоративно-прикладного мистецтва, нащадок відомого гончарського роду на Слобожанщині.

Рисцов В. При гончарному крузі / В. Рисцов. – Київ : Молодь, 1987. – 184 с.

У книзі митець розкрив багатство різних форм старовинного посуду – куманців, баклаг, макітр, глеків, жбанів, що оздоблені ліпним, гравірувальним, скульптурним декором. Гончар вправно працював у пластиці: у свічниках, декоративних вазах, у зображенні казкових тварин та птахів відчувається рух фарб, їхній дзвінкий колір та нестримна новаторська натура художника. Орнамент вражає геометричною досконалістю малюнка, що переливається ніжним сонячним серпанком. Весела, розмаїта кераміка гончара – це сузір'я ремесел – стародавнього і сьогодишнього, що злилися в одну прекрасну палітру, що зіткана на міцній народній основі. У книжці вміщено вірші В. Рисцова, в яких він оспівує рідну землю, працю, кохання.

Качкан, В. Жива глина : мандрівка в минуле та сьогоднішнє Опішного / В. Качкан. – Опішне : Укр. народознав., 1994. – 232 с.

Дана документальна книга – це своєрідна мандрівка в минуле Опішного, роздуми про його сьогоднішнє та майбутнє. У книзі викладено відомості про заслужену майстриню народної творчості України Олександру Селюченко. Мисткиня народилася у родині опішнянських гончарів і змалечку цікавилася гончарним мистецтвом, згодом стала неперевершеним майстром глиняної іграшки. Спадщина майстрині – понад 1000 творів кераміки, а також 300 аркушів замальовок орнаменту.

Гончарка використовувала сюжети з життя — залицяння, сватання, весілля; зображала дівчат у віночках, колядників, матерів-берегинь. Всі вони наділені веселим характером, одягнені в яскраві традиційні костюми. Крім різноманітних коників, баранців, пташечок, вершників були й персонажі «Наталки-Полтавки» Івана Котляревського та «Лісової пісні» Лесі Українки, композиції на теми «Сорочинського ярмарку» та «Ночі перед Різдвом».

*Запрошуємо завітати до Миколаївської обласної
універсальної наукової бібліотеки та переглянути
представлені видання
(м. Миколаїв, вул. Маріупольська, 9).*